

L I E T U V I U AUSTRALIJOS U V I S

DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS ■ LITHUANIAN FORTNIGHTLY
Registered at the GPO, Adelaide, for transmission by post as a periodical.

IV metai

— Adelaide, 1951 m. spalio 1 d.

— Nr. 20(80)

Lietuviu Tautos politinis augimas ir jos suverenumas

P. V. RAULINAITIS

Karaliaus Mindaugo Aukštųjų Mokslų Instituto Direktorius

[Pradžia AL 19(79) Nr.]

4. Valstybės kūrimas

Šiandien nėra jokios abejonės, kad Lietuva turi ilgą ir garbingą praeitį, vien tik trūksta mums tikslų davinių apie jos išaugimą į pastovų politinį vienetą. Aukštai kultūringa būdama ši tauta negalėjo gyventi laukinės tautos gyvenimą, nes niekur dar nesurasta, kad laukinės tautos turėtų tokią tobulą savą kalbą tokią turiningą kultūrą, kuriai užtenka pavyzdžių vien liaudies dainose, literatūroje ir pasakose. Lietuvių kalbos tobulumas yra paliudytas žymiausių pasaulio mokslininkų (pav., prof. Antoine Meillet, prof. F. Bopp, Ferdinand de Saussure, prof. B. D. Dwight, prof. Bezenberger, filosofas Kantas, Goethe ir daug kitų). Nėra kitos tautos, kuri turėtų tiek daug ir tokių gražių liaudies dainų, pasakų, patarlių. Šitokia tauta jau seniai turėjo būti organizuota bendrajam likimui ir gyvenimui.

Lietuviai visad buvo laisvi žmonės ir jie laisvu susibūrimu savo valdovų vairuojami, turėjo savąją valstybę. Dėka savo aukštos kultūros ir politiniai organizacinių sugebėjimų Lietuvių Tauta išsilaukė amžių bėgyje ir nedingo kaimynių tautų aplinkumoje, kadangi ji turėjo savo skirtingą kalbą, savo praeitį, ir dėka savo aukštesnės moralinės kultūros atsispyrė kitų tautų įtakai.

Pasilieka mūsų istorikams daug darbo ir pastangų visapusiškai nušviesti Lietuvių Tautos praeitį, o ypatingai tuos laikus, kada ji per ilgus amžius išsilaukė ligi Mindaugo gadinės laikų, kada tvirtai buvo pastatyta Lietuvos valstybė.

5. Mindaugo valstybė. Lietuvos krikštas.

Pamažu ugdydama savitą kultūrą, socialinio ir ūkiškojo gyvenimo organizaciją ir suprasdama savęs išlaikymo reikalą Lietuvių Tauta pribrendo prie nuolatinės politinės organizacijos idėjos. Neveltui lietuviai jau senais laikais ėjo organizuoti į

kovą prieš svetimas gentis, narsiai gynėsi ar puolė slavus ir nepasidavė vikingų užkariaujami. Jie susibūrė apsaugoti savajai teritorijai, praplėsti savo valdžią į kaimynus ir patikrinti pastovią valstybinę organizaciją. Pabaigos XII amžiaus ir Mindaugo gadinės skaitlingos kunigaikštijos Lietuvoje įsitikino būtinumu turėti vieną vyresnę valdovą. Valstybės sustiprinimo ir jos suvienijimo pareiga atiteko Mindaugui; šis narsus karys, gabus diplomatas ir sumanus valdovas vykusiai atmušė kaimynų puolimus, o kur reikia diplomatijos priemonėmis darė taiką, šalino ar privertė savęs klausyti dar pasilikusius kunigaikščius ir tapęs vyriausiu krašto valdovu nutarė įvesti Lietuvą į krikščioniškų vakarų valstybių ir tautų tarpą, gaudamas karaliaus vainiką ir Lietuvai karalystės vardą. Apie Mindaugą plačiau neprisieina čia kalbėti, jo vaidmuo tvirtos lietuviškos valstybės sukūrimo yra aprašomas mūsų istorijos vadovėliuose. Pravartu yra tik sustoti prie krikščionybės įvedimo Lietuvoje.

Mindaugas, tapęs vyriausiu Lietuvos valdovu, nutarė užmegsti santykius su anų laikų kultūriniu krikščionybės centru Roma ir gauti iš popiežiaus Lietuvos valstybės priėmimą krikščioniškų valstybių tarpą, o jos valdovams karaliaus titulą. Jis apsikrikštijo su visa savo šeima, dvariškais ir miniomis lietuvių pagonių, kad jau kaip krikščionis valdovas galeėtų kreiptis į popiežių valstybės reikalais ir krikščionybės įvedimo tikslu. Tuo sumetimu jis pasiuntė atitinkamą delegaciją pas popiežių Inocentą IV. Lietuvos delegaciją Inocentas IV priėmė Milane, išklaušė Mindaugo prašymą ir jį patenkinno. Popiežius 1251 metais liepos mėn. 17 dienos oficialiuoju raštu Mindaugui priėmė Lietuvą į krikščionių valstybių tarpą, pavadino ją karalyste, o jos valdovus karaliais ir Kulmo vyskupui Henriui įsakė iškilmingai vainikuoti Mindaugą karaliumi. Visa tai savu laiku buvo įvykdyta ir jau nuo

1251 metų liepos 17 dienos Lietuva tapo karalyste ir krikščioniška tauta. Klaidingai todėl kai kurie istorikai skaito krikščionybės pradžią Lietuvoje nuo karaliaus Jogailos jungtųjų su Lenkijos karaliene Jadvyga 1387 metais. Kad Lietuvos krikščionėms ėjo pamažu, tai yra suprantama, nes pakeisti visos tautos ilgus amžius įprastą dievų garbinimą nauju tikėjimu nebuvo lengvas uždavinys, tuo labiau, kad buvo didelis trūkumas dviasiškių ir krikščionybės apaštalų. Dar šešioliktojo amžiaus antroje pusėje Žemaičių vyskupas kunigaikšiais Giedraitis turėjo daug vargo sulaikyti žemaičių atsimetimą nuo katalikybės, nes dar tais laikais krikščionybė nebuvo galutinai įsigyvenusi, nežiūrint to, kad ji buvo atnešta 1251 metais ir pagyvinta 1387 metais dviejų tautų valdovų vedybomis.

Bet gi Lietuvių Tautos valstybinis brendimas ir jos krikščionėjimas padėjo tvirtus pagrindus karaliaus Mindaugo viešpatavimo laikais visiems amžiams.

6. Tautos suverenumas.

Šiandien yra priimta tiesa, kad žmonės yra lygūs teisių atžėju ir kad yra jų naturalinė teisė jungtis į politines bendruomenes. Šios žmonių teisės net pastaraisiais laikais buvo iškilmingai patvirtintos vadinamos Atlanto Chartos dokumente, pasirašytame 1941 metais rugpjūčio 14 dieną tarp USA prezidento ir Britų Imperijos ministerio pirmininko. Šioje chartoje pareiškta, kad jie gerbia visų tautų teises pasirinkti tokią valstybės formą, kurioje jos nori gyventi ir kad jie nori matyti atstatytomis suverenines teises ir nepriklausomybę toms tautoms, kurios to neteko prievartos būdu. Tautų laisvės ir suverenumo teisės yra daug kartų patvirtintos iškilmingais didžiųjų tautų pareiškimais, pav., 1776 metų USA nepriklausomybės deklaracijoje, 1789 metais Prancūzijos Žmogaus ir Piliečio teisių deklaracijoje ir daugelyje kitų panašios rūšies dokumentų.

Tautos suverenumui pasireikšti reikalinga tam tikra organizacija. Pirmiau susidarydavo iš šeimų kilę rasinės, kultūrinės ir socialinės bendruomenės, o paskiau atsiranda valstybės, kaip aukščiausios tautinės ir teritorialinės organizacijos forma. Valstybė perima autoritetą veikti visos tautinės bendruomenės vardu ir siekti bendrų visiems naudingų tikslų, kad patenkintų būtiniausias socialinius žmonių reikalus, anot šv. Tomo Aquiniečio (1226-1274). Tautos gyvenamoje teritorijoje aukščiausią valią turi arba suverenumą vykdo tos tautos valstybės valdžia. Lietuvių Tautos suverenumas visad buvo pačioje tautoje, tik jos vykdymo formos buvo įvairios atitinkamai bendrajai laiko dviasiai ir politinėms krašto valdymo organizacijos formoms.

Lietuvių Tautos valios naujaisis juridinis formulavimas suverenumui išreikšti yra įrašytas 1922 metų rugpjūčio mėn. 1 dienos Konstitucijoje, kur pasakyta, kad suverenumas priklauso tautai (str.1) Tauta klausio valdžios, kol ji vykdo suverenumą visų interesuose pagal veikiančius įstatymus. Tautai apima visą savo praeitimi, dabartimi ir ateities tikslais apjungtą žmonių bendruomenę, kuri egzis-

tuoja bendroje savo praeityje, kultūroje bei kalboje, pasireiškia dabartyje savo valia ir veiksmais ir tęsia savo būseną ateityje. Tautos dabarties sudėtis yra kintanti — jos nariai gimsta, auga, gyvena ir miršta; tautos narys naudojasi savos bendruomenės teisėmis ir privilegijomis, jis vykdo savo ir savo vaikų naudai jo turimas teises ir atlieka pareigas, nors ne visoje pilnumoje galima vykdyti politines teises, kaip tai, pav., yra teisėta privatinėje teisėje, pav., darant civilines transakcijas ir pilnai atsisakant nuosavybės teisių į turtą. Todėl kad šios teisės yra privatinės ir nėra surištos su žmogaus asmeniu, jo laisve ir lygybe, kurių teisių žmogus negali atsisakyti, nes nevalia jam perduoti nei savęs nei savo vaikų į vergiją. Tauta kaip moralinis vienetas yra kompetentinga vykdyti savo teises, bet neturi kompetencijos jų atsisakyti, kadangi tautos teisės priklauso ne tik dabarties tautos valios reiškėjams, bet ir augančiajai kartai ir būsimoms kartoms. Tautos suverenumas pačios tautos tėra tik vykdomas jos pačios arba jos pavedimu atitinkamų organų, bet suverenumo vykinimas neapima savyje jo atsisakymo, kuris būtų tolygu atėmimas viešųjų teisių būsiančioms kartoms, iš kurių tokio pavedimo niekas negali gauti, nes dar tų būsiančiųjų kartų nėra. Tad bet koks suverenumo teisių aprėžimas ar atsisakymas yra negalimas ir teisiškai niekingas (A. Ešmein. Elements de droit constitutionnel francais et compare).

Politiniai ir moraliniai, kiek tai liečia lietuvių tautą, tai yra neįmanoma, nes ji išstisus tūkstančius metų buvusi laisva ir kovojusi už savo suverenumo išlaikymą negali staiga šių teisių atsibosti, savo laisvės atsisakyti ir pasiduoti svetimųjų valdymui. Lietuvos valstybės konstitucijoje (1922) aiškiai yra nutatyta, kad suverenumas priklauso tautai, bet niekur nėra joje nuostatų, kad to suverenumo galima būtų atsisakyti. Tokie nuostatai yra, be to, ir neįmanomi, nes kiekviena kultūringa tauta brangina savo laisvę, jos tikslas yra būti nepriklausomai ir visiems amžiams išlaikyti savo suverenumą ir nepriklausomybę nuo kitų tautų ar svetimų valdymo. Tautos atsisakymas nuo suverenumo nei moraliniai nei teisiniai nėra įmanomas, nes suverenumas priklauso valstybėje organizuotai tautai, t. y. visai nesuskaitomai eilei gentkarčių, jis vienodai priklauso ateities žmonėms kaip ir šios dienos tautos nariams. Suverenumas yra kiekvienos tautos saugojamas kaip šventas palikimas ir perduodamas iš vienos kartos kitoms kartoms. Visame pasaulyje lietuviai trokšta laisvės ir veržiasi į savo tautos suverenumo vykdymo atstatymą.

Visus lietuvius jungia, anot VLIKo pirmininko prel. M. Krupavičiaus pareiškimo 1951 metų vasario 16 dienos šventės proga — vienas didelis laisvės troškimas (A. L. Nr. 8/68 1951 m. bal. 9 d.)

**AUKODAMI TAUTOS FONDUI REMIAME
LIETUVOS LAISVINIMO KOVĄ!**

Vertė C. Petrikas

Dubrovskis

S. A. PUŠKIN

ANTROJI DALIS

IX

(Tąsa 10)

Šventės išvakarėse pradėjo važiuoti svečiai; vieni apsistojo pono nomuose ir priestatuose, antri pas dvaro ūkvedį, tretį pas šventiką, ketvirtį pas turtingesnius ūkininkus. Arklidės buvo pilnos pakeleivių arklių, kiemai ir daržinės užgrūsti įvairių vežimų. 9 valandą ryto suskambino pamaldoms ir visi patraukė į naują mūrinę bažnyčią, Kirilo Petrovičiaus pastatytą ir puošiamą iš jo aukų. Susirinko tokia daugybė kilmingų svečių, kad paprasti ūkininkai negalėjo joje tilpti ir stovėjo bobinčiuje bei šventoriuje. Pamaldų nepradėjo — laukė Kirilo Petrovičiaus. Jis atvažiavo karietoje šešetu ir iškilmingai nuėjo į savo vietą Marijos Kirilovnos lydimas. Vyrų ir moterų žvilgsniai nukrypo į ją; pirmuosius stebino jos grožis — antrosios atidžiai apžiūrinėjo jos drabužius. Giesmininkai giedojo ant viškų. Kirila Petrovičius pats pritarė giedodamas. Jis meldėsi nesidairydamas nei dešinėn nei kairėn ir išdidžiu nuolankumu giliai nusilenkė, kada diakonas garsiai paminėjo pasimelsti už šios šventvietės įkūrėją.

Pasibaigė pamaldos. Kirila Petrovičius pirmas nuėjo pabučiuoti kryžių. Visi pasekė jį. Paskui kaimynai ėjo prie jo, kad jį pagerbtų, o moterys apsupo Mašą. Kirila Petrovičius išeidamas iš bažnyčios visus užkvietė pas save pietų ir sėdęs į karietą išvažiavo namo. Visi pasekė jį. Kambariai prisipildė svečių. Kiekvieną minutę įeidavo vis nauji svečiai ir tik vargais negalais galėdavo prasisprausti prie šeimininko.

Ponios, apsilvokusios pavėluotos mados drabužiais, visos su deimantais ir žemčiūgais, susėdo rimtu pusraciū, vyrai, apsupę ikrą su degtine, garsiai šnekučiavo. Salėje dengė stalą aštuonioms dešimtims asmenų. Tarnai statė ant stalų bonkas ir ropines, tvarkė staltieses. Galų gale prievaizda pranešė: "stalas padengtas". Kirila Petrovičius pirmas nuėjo prie stalo, jį pasekė ponios ir išdidžiai užėmė savo vietas, prisilaikydamos šio tokio vyresniškumo; merginos susimetė į krūvelę tartum baili ōkūčių kaimenė ir pasirinko vietas šalia viena kitos. Priešais jas susėdo vyrai.

Tarnai pradėjo nešioti lėkštes pagal laipsnius, o kylant abejonei, vadovavosi Lafaterio spėjimo būdu ir beveik visada tiksliai. Lėkščių ir peilių skambėjimas susiliejo su triukšmingomis svečių kalbomis. Kirila Petrovičius kartkartėmis linksmai apžvelgdavo savo puotą džiaugdamos pilnutine vaišingo šeimininko laime. Tuo laiku į kiemą įvažiavo

šešetu arklių užkinkyta karieta.

— Kas tenai? — pasiteiravo šeimininkas.

— Antanas Pafnutičius, — atsakė keliolika balsų Duryš atsidarė ir Antanas Pafnutičius Spicinas, storas vyras apie penkiasdešimties metų amžiaus, raudonu strazdanotu veidu, triguba pasmakrė, įsiritu į kambarį lankstydamasis, šypsodamasis ir besiruošias atsiprašyti...

— Lėkštę čionai! — sušuko Kirila Petrovičius, — labai prašau Antanai Pafnutičiau, sėsk ir pasakyk mums, ką tai reiškia: nebuvai pamaldose ir pietų pavėlavai. Tai nepanašu į tave: tu ir maldingas ir pavalgyti mėgsti.

— Atleiskite, — atsakė Antanas Pafnutičius, rišdamas servetėlę prie žirninės spalvos švarko atlapo, — atleiskite, brangus Kirila Petrovičiau. Aš iš namų išvažiavau anksti, tačiau nespėjau nuvažiuoti ir dešimties varstų pirmojo rato ratlankis — pusiau... Ką pasakysite? Laimė — netoliausiai buvo kaimas; kol iki jo šiaip taip atsivilkome, kol surado kalvį, kol viską sutvarkė, praėjo trys valandos. Nieko nepadarysi. Važiuoti artimiausiu keliu per Kisteniovkos giraitę aš nediršau, važiavau aplink...

— Ooo! — pertraukė jį Kirila Petrovičius, — vadinas, tu ne iš drąsiųjų; o ko gi tu bijai?

— Kaip tai ko bijau, brangus Kirila Petrovičiau? — o gi Dubrovskio; neapsižiūrėk ir gali pakliūti jam į nagus. Jis lengvai nepaleis, niekam nedovanos, o nuo manęs, gal būt, ir dvi odas nulups.

— O už ką gi, broliuk, tau tokia išimtis?

— Kaip tai už ką, brangus Kirila Petrovičiau. O už velionies Andriejaus Gavrilovičiaus bylą. Ar gi ne aš jūsų malonei, t. y. pagal sąžinę ir teisybę parodžiau teisme, jog Dubrovskiai valdyti Kisteniovką neturi jokios teisės ir valdė ją tik iš jūsų malonės. Ir velionis, amžiną jam atilsį, prižadėjo su manim saviškai atsiskaityti, o sūnelis, ko gero, išleikys tėvelio žodį. Iki šio laiko Dievas saugojo, išplėšė tik vieną svirną, tačiau ko gero gali ir į sodybą atsikraustyti.

— O sodyboje jiems bus linksmas gyvenimas, — pastebėjo Kirila Petrovičius. — Aš manau ir raudonoji dėžutė pilna pilnutėlė...

— Kur ten, tėveli Kirila Petrovičiau. Buvo pilnutėlė, bet dabar jau visiškai ištuštėjo!

— Nemeluok, Antanai Pafnutičiau. Žinome mes jus: kur tu pinigus išleidi; namie gyveni kaip tikra kiaulė, nieko nesikvieti pas save, savo ūkininkus plėši, vadinas, taupai ir tiek.

— Jūs vis malonėjate juokauti, — atsakė šypsodamas Antanas Pafnutičius, — o mes, dievaži, nusigyvenome, — ir Antanas Pafnutičius ėmė užkandžiauti ponišką šeimininko juoką riebiu gabalu kulebiako (kopūstais kimštas pyragas. Vert.).

Kirila Petrovičius paliko jį ir paklausė naujojo ispravniko, pirmą kartą atvykusio pas jį į svečius ir sėdinčio kitame gale stalo, šalia mokytojo:

— O ką, ar pagausite jūs kada nors Dubrovskį, pone ispravninke?

— Pasisitengsime, jūsų prakilnybe.

— Mm... pasisitengsime. Seniai, rodos, stengiatės. O naudosis kaip nėra, taip nėra. Gi teisybę sakant, kam jį ir gaudyti. Dubrovskio plėšimai ispravnikams tikra Dievo dovana: važinėjimai, dienpinigiai, tardymai, kelionpinigiai, o pinigėliai į kešene. Kaip gi tokį geradarį panaikinti? Ar ne teisybė, pone ispravninke?

— Tikra teisybė, jūsų prakilnybe, — atsakė visiškai sumišęs ispravnikas.

— Myliu vyruką už atvirumą, — tarė Kirila Petrovičius. — Gaila velionies ispravniko Taraso Aleksiejevičiaus. Jei nebūtų jo sudeginę, tai ir apylinkėje būtų ramiau. O kas girdėti apie Dubrovskį? Kur jį matė paskutinį kartą?

— Pas mane, Kirila Petrovičiau, — atsakė storas moteriškas balsas, — praėjusį antradienį jis pietavo pas mane.

Visų akys nukrypo į Aną Savišną Globovą, gana paprastą našlę, visų mylimą už gerą ir linksmą būdą. Visi susidomėję pasiruošė klausyti jos pasakojimo.

— Reikia žinoti, kad prieš tris savaites aš pasiunčiau ūkvedį į paštą su pinigais mano Vanušai. Aš sūnaus nelepinu, nors ir neturiu iš ko lepinti, jei ir norėčiau; bet vis dėlto, patys žinote: gvardijos karininkas privalo atitinkamai gyventi ir aš su Vanušą dalinuosi savo pajamomis kaip tik išsigaliu. Štai ir pasiunčiau jam 2.000 rublių, nors Dubrovskis ir ne kartą atėdavo man į galvą, tačiau maniau sau: miestas arti, viso septyni varstai, gal Dievas gelbės. Žiūriu, vakare grįžta mano ūkvedys išbašęs, apdraskytas ir pėsčias. Aš taip ir nustėrau. Kas yra? Kas atsitiko? Jis man: Motinėle Ana Savišna, plėšikai apiplėšė; paties vos neužmušė — pats Dubrovskis buvo. Norėjo pakarti, bet pasigailėjo ir paleido. Tačiau visą apiplėšė, atėmė arklį ir vežimą. Aš apmiriau; Dieve brangus, kas bus su mano Vanušą? Nieko nepadarysi; parašiau aš sūnui laišką, išpasakojau viską ir pasiunčiau jam savo palaiminimą ir nė grašio pinigų.

Prabėgo savaitė kita ir staiga pas mane į kiemą įvažiuoja karieta. Kažin koks generolas nori su manim pasimatyti. Labai prašau. Įeina pas mane vyras kokių trisdešimt penkerių metų, juodbruvas, su ūsais ir barzda, tikras Kulnevas. Rekomenduojasi man kaip mano velionies vyro Ivano Andriejevičiaus draugas; jis esą važiuojo pro šalį ir negalėjęs neužvažiuoti pas jo našlę, žinodamas, kad aš čia gyvenu. Aš pavaišinau jį kuo Dievas davė, išsikalbėjome apie šį, apie tą ir, galų gale, apie Dubrovskį. Aš išpasakojau jam savo nelaimę. Mano generolas paniuro... — Tai nuostabu, — tarė jis, — aš girdėjau, jog Dubrovskis puola ne kiekvieną, o tik žinomus turtuolius; tačiau ir čia dalinasi su jais, o

Alfonsas Gričius

Iš ciklo

"INDIJOS VANDENYNAS

I

Išalkę vandenys, bedvasiai vandenys šalti
Siūbuoja plaukia šiaurės horizontų link,
Ir neaprépiamųjų savo tolių apimtim
Jie geria amžinų orkanų draskomas naktis.

Juodieji vandenys ledinėm keterom bangų
Užlieja gėstančiasias saules vakaro kraštus
Ir užia amžinas elegijas dundėjimu baisiu,
Lyg prakeikimo būgnai nepailsę niekad.

Bet pasakykit, vandenys, ko raudat jūs, —
Juk jūsų niekadoms mirties styga neužmigdys?
Nejau ir jus, bedugnėn krentančių laikų grandy,

Kada palietus apgavystė bus?
Nejau ir jum aurorų ugnys, vakarui kylą,
Tik ženklas dar po to tamsesnių valandų tėra?

II

Gyvena šio pasaulio dienos tavo atminty, —
Paskendę jos bedugniam tavo veidrodžio stikle,
Ir keiksmas nebylių žvaigždžių ir nevilts,
Kaip miglos puolančių Nirvanos laukuose,

Ir jūrininkai susikūprinę, išblyškusiais veidais,
Su nepasotinamu aukso troškuliu širdy,
Niūniavę jie klajūniškas melodijas liūdnei
Ir traukę į galias egzotikų naktis.

Visų, visų jų pasibaigusi daina! ...
Kiek kartų tu nutildei ją šių horizontų gelmėse?
Visų, visų jų pasibaigusi daina! ...

Ir uolos ir laivai į nežinią einą,
Kaip dreba deginami tavo užesio baisaus!

— — — — —
Ir uolos ir laivai į nežinią einą! ...

ne visiškai apiplėšia, gi dėl žmogžudysčių jo niekas
nė nekaltina. Ar tik čia nebus koks nors melas?
Liepkite pašaukti jūsų ūkvedį. — Nuėjo pašaukti
ūkvedžio ir tas atėjo. Vos pamatė generolą ir ap-
stulbo. — Papasakok man, brolyti, kaip tave Dub-
rovskis apiplėšė ir kaip norėjo jis tave pakarti? —
Mano ūkvedys suvirpėjo ir sukrito prie generolo
kojų. — Ponuli, kaltas — velnias sugundė, sumela-
vau. — Jeigu taip, — atsakė generolas, — tai ma-
lonėk papasakoti poniai, kaip ten buvo, o aš pa-
klausysiu. Mano ūkvedys negalėjo atsipeikėti. —
Na, ką gi, — kalbėjo generolas, — pasakok. Kur tu

DABARTINIS GYVENIMAS LIETUVOJE

KAIP VYKSTA DARBAS AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE?

Pernai į Vilniaus universitetą ir Kauno institutą buvo priimta per 1.000 studentų. 45 pasižymėjusieji (su aukso ir sidabro medaliais) buvo priimti be egzaminų. Jei geras komunistas — jų ir nereikia. Užtat jie juo sunašeni nekunistams. Daugiausia stoja į medicinos, istorijos-filologijos ir chemijos fakultetus. Medicinos fakultete vienai vietai buvo po du prašymus. Į Vilniaus Pedagoginį Institutą buvo paduota 450 prašymų, egzaminus gavo laikyti apie 300 kandidatų, į Šiaulių ir Klaipėdos institutus 450. "Už akių" pedagoginiuose instituteuose mokosi 500, o vadinamuose mokytojų instituteuose — 800. Pirmenybė — komjaunuoliams. Politechnikos institute Kaune (jis su Medicinos institutu buvo Kaune įsteigtas vietoj panaikinto Vyt. Didž. Universiteto), kaip kad viešai paskelbė jo direktorius K. Baršauskas, šiuo metu mokosi per 2.000 studentų. Veikia 5 fakultetai. Apie 270 studentų buvo išsiųsti "praktikos atlikti" į Maskvą, Leningradą, Gorkį ir kt. "Dar per maža pagalba teikiama socialistiniam Lietuvos kaimui", plakė save per spaudą ir viešus susirinkimus direktorius, neužmiršdamas pulti ir kitų: — institute dar yra dėstytojų, kurių paskaitos dažnai būva žemo idėjinio ir mokslinio lygio (doc. A. Bistrickas, doc. Šibanovas ir kt.) "Medicinos institutui priskirti I ir

Dubrovskį sutikai? — Prie dviejų pušų, prie dviejų pušų. — Ką jis tau sakė? — Jis paklausė manęs kieno aš, kur važiuoju ir ko. — Na, o paskui? — Paskui jis pareikalavo pinigų ir laiško. — Na? — Aš atidaviau jam laišką ir pinigus. — Ir jis? ... Na, o jis? — Ponuli, kaltas. — Na, ką jis padarė? — Jis grąžino man laišką ir pinigus ir pasakė: keliauk su Ponu Dievu — atiduok tą viską į paštą. — Na, o tu? — Ponuli, kaltas. — Aš su tavim, balandėli, susitvarkysiu, tarė piktai generolas, — o jūs, ponija, liepkite iškrėsti šito nenaudėlio skrynią ir jį patį atiduokite man; aš jį jau pamokysiu. Žinokite, jog Dubrovskis pats buvo gvardijos karininkas, jis nenorės nuskriausti savo draugo. — Aš supratau, kas buvo jo prakilnybė, aš neturėjau ką ir sakyti. Vežikai pririšo ūkvedį prie karietos buką, pinigus radau. Generolas pas mane papietavo ir tuoj išvažiavo išsiveždamas ūkvedį. Mano ūkvedį rado rytojaus dieną miške pririštą prie ažuolo ir nuluptą kaip liepelę.

Visi tylėdami klausė Anos Savišnos pasakojimo, ypatingai merginos. Dauguma jų slapčiomis linkėjo jam geriausios sėkmės, matydamos jame romantišką didvyrį, ypatingai Marija Kirilovna, karšta svajotoja, prisisėmusi Radklifo paslaptinių baisių.

(Bus daugiau)

II-ji Medicinos fakulteto rūmai. Pats institutas jau perimtas sovietinės visasąjunginės sveikatos apsaugos ministerijos žinion, todėl aspirantai komandiruojami į Rusijos institutus. Instituto direktorius Kupčinskas skundžia susirinkimuose ir net kom. spaudoj savo kolegas, taip apie juos bylodamas: yra katedrų vedėjų, kaip vyr. dėst. Micevičius, doc. Tumas, kurie nepakankamai kelia savo klasifikacijas. Prof. Girdzijauskas (buv. sveikatos komisaras) 6 metus vadovavo dviem mikrologijos katedrom (Kaune ir Vilniuj), ir niekas dar iš jo katedros darbuotojų per tą laiką neapgynė nė vienos disertacijos. Ir studentų politinis išsilavinimas Kupčinskui nėra reikiamo lygio. Pasitaiko studentų, "kurie dar tiki religinius prietarus". To Kupčinskas niekaip negali dovanoti. Žodžiu, ir profesūrai gauna eiti žvalgybininkų pareigas. Bet tuo viskas dar nesibaigia.

KAS IR UŽ KĄ GAUNA IŠ KOMUNISTŲ PYLOS?

"Prezidentas" J. Matulis, visai pasidaręs bolševikų agitatorium, paskelbė, kad LTSR Mokslų Akademijos literatūros institutas gavo parengti ir savo vardu išleisti šiuos veikalus: "Puškinas ir lietuvių literatūra", "Lietuvių literatūra kovoje su klerikalizmu", "M. Gorkis ir lietuvių literatūra"; teisių institutas: "Liaudies atstovybės falsifikacija buržuazinėje Lietuvoje", tai esąs "Sov. Lietuvos juridinių aktų 1918-19 m. rinkinys". Bet lietuvių kalbos institutas neparengė lietuvių kalbos žodyno 3-jo tomo, Matulis skelbia, kad instituto direktorius J. Balčikonis "netinkamai vadovavo institutui", nes 2-sis tomas "išėjęs su rimtomis ideologinėmis klaidomis". T. Ivanausko veikale "Lietuvos paukštis" jis pasigedo "Mičiurino biologinės propagandos". Chemijos instituto dir. K. Daukšai prikišta, kad jis nė kartą nesušaukęs mokslininkų posėdžio, o ekonomijos institutas "ilgą laiką neišsifravęs buržuazinio nacionalisto P. Šalčiaus veikalų". Be šių, viešai per susirinkimus, "savikritikos pasireiškimus" ir net spaudą buvo vienu ar kitu būdu išdergti su "nuokrypomis" apkaltinti šie mokslo žmonės: prof. Andriūnas apšauktas "diversantu" už priėmimą į darbą atleisto un-to asist. Širvaičio, net toks žemės ūkio akademijos rektorius Mickis (ir tai Vaičekausko užsipultas) "už toleravimą buožių ir buržuazinių ideologų", būtent — už teigiamą kritikos parašymą prof. Kondrotui, "demaskuotam kaip reaktionieriui". Doc. Laužikas pultas už "apolitiškumą paskaitose", Loko garbinimą, neatšaukimą savo seniau ražytų raštų ir apie Petrą Didįjį skelbimą, kad tas rėmėsis pirkliais ir kūręs bajorams barzdas... Ped. Institute Keizikaitė skundė Martinėną, kad tas dėstydamas istoriją "nušviečia ją iš buržuazinio taško". Nors Mokslų Akademijos part. sekretorius Malaskowskis ir giriasi, kad "aka-

demijos kadrai pravalyti nuo nepatikimų asmenų“ (t. y. jie visi išmesti arba net suimti), bet partinis darbas "dar vis silpnas", nors Vilniaus universitete iš profesūros pasiryžo įstoti į partiją kandidatais jau 13 žmonių. Prie tikrų agitatorių jau dedasi ir Bučas. Jis nukalė net sovietinį mokslininkų šūkį: "Liaudies laimei", o nuo jo neatsilikdamas Korsakas kitą: "Stalinas — tai mūsų vėliava". Už tat nesugebančių taip smarkiai su jais žingsniuoti tokių Čiurlio, Kvedaro, Natkevičaitės paskaitos "menko idėjinio lygio ir su klaidomis", dek. Kai riūktis "nepaiso kritikos ir mano, kad tokia kritika žemina jo autoritetą". Šaukiama, kad net kalbos katedros "nepritaikytos prie genialių drg. Stalino minčių kalbos reikalu", o tokie dėstytojai, kaip Kaveckas (geol.), Garmus, Rinkūnas vis "nepasitaiso iš klaidų ir jų neatšaukia". Net dailininkų Sąjunga buvo apkaltinta, kad nesugebėjo susovietinti Čiurlionio, o tokioj I-joj vid. mokykloj "vis dar tebedėsto buv. buržuaziniiais laikais dep-to direktorius L. Vaitiekūnas su šauliu Šimoniu" arba Kauno 11-oj amatų mokykloj "smetonininkas Chomanskis", etc. etc. Tokių pavyzdžių yra galybės. Kokia gali būti tokioj atmosferoj mokslinė ar darbo kūryba, aiškinti netenka: ją gerai žino kiekvienas, nors kiek pats pabuvęs sovietinėj sistemoj.

Bet ne kartą ir to būna permaža: tada pylos gauna ir patys vadovai. Štai kaip toks mokyt. A. Papartis, matyti, norėdamas padaryti dar didesnę karjerą, išvanojo švietimo Ministerijos organą "Tarybinę Mokyklą". Jai prikišta, kad ji paskelbė egzaminų taisyklės tada, kai tie egzaminai jau buvo baigti. Nors ir kritikuotas KP V-ojo suvažiavimo, — šaukė Papartis, — žurnalas "nepasitaisė ligi šiol". Jurginiui buvo prikišta, kad jis savo str. nieko neužsimena apie marksizmą-leninizmą, P. Šinkūno straipsnis — "šaltas ir nepolitinis": mat, autorius svarbiausia Lietuvoje nubiednėjimo priežastimi laiko seną paprotį dalinti žemę tarp šeimos narių, bet Papartis jį išpėja, kad taip skelbti negalima, nes "leninizmo mokslas mus moko, kad svarbiausia darbininkų neturto priežastis — tai buržuazinėj visuomenėj kapitalistinė tvarka". Nėra straipsnių, nušviečiančių "buržuazinių-tautinių elementų ir reakcionieriškos katalikų dvasiškijos kenksmingą veiklą. Redakcijos kolektyvas, — nesitveria pykčiu Papartis, — matyti, atsisakė nuo kritikos" paaiški, koks teroras kreipiamas į visus švietėjus ir kultūrininkus.

(Bus daugiau)

— "Pravda" smarkiai užsipoulė armenų rašytojus, kad jie "kreivai vaizduoja sovietinę tikrovę". Gruzinių, azarbeidžanų, Volgos totorių ir kt. sovietinių respublikų rašytojams taip pat prikišamas "buržuazinis nacionalizmas". Aiškių antisovietinių pasireiškimų, apšaukiamų "sabotažu", konstatuojama taip pat tarp Kaukazo tautų, kurios šiandien savo laisve bet gi daugiau tiki, negu seniau, po 1928-31 m. kruvinai numalšintų. Turkestane aktyvių rezistentų prieš bolševikinį režimą ir partizanų skai-

Eltos komunikatas

Gavome tokį Eltos komunikatą:

Elta yra įgaliota pranešti, kad Lietuvos Diplomatinijos Šefas St. Lozoraitis ir VLIKo delegacija š. m. rugsėjo 2-12 dienomis tęsė pasitarimus dėl nuolatinio bendradarbiavimo Lietuvos laisvinimo darbe tarp VLIKo ir Lietuvos Diplomatinijos Šefo.

Visų laisvinimo veiksnių veiklai derinti susitarta daryti bendrus VLIKo Politinės Komisijos ir Diplomatinijos Šefo pasitarimus, kuriuose bus svarstomi visi politinės bei diplomatinės veiklos klausimai, liečią Lietuvos Valstybės Nepriklausomybės atstatymą ir jos sutvarkymą demokratiniiais pagrindais.

Kuo plačiausios lietuvių visuomenės dalyvavimui laisvinimo darbe patikrinti susitarta bendrai šaukti konferencijas. Jų sudėtis, darbų tvarka, laikas ir vieta bus nustatoma VLIKo ir Diplomatinijos Šefo susitarimu.

Tais klausimais, kuriais nepasiekta susitarimo, numatyta tartis tolimesnėje bendradarbiavimo eigoje.

Susipratimo dvasioje pasibaigusiu pasitarimų proga VLIKas ir Diplomatinijos Šefas, su didžiu skausmu ir pagarba minėdami Krašto aukas Lietuvos laisvei, nuoširdžiai sveikina kovojančią Lietuvos Tautą, tvirtai siekiančią Tėvynės išlaisvinimo, ir reiškia jai ištikimybę.

VLIKas ir Diplomatinijos Šefas dėkoja visiems tautiečiams laisvajame pasaulyje, atsidėjus dirbantiems Lietuvos ir lietuvių tautos gerovei. Siekdami darnumo lietuviškoje veikloje, jie taip pat kviečia sustabdyti visokius pasireiškimus, kurie nesiderina su lietuvių tautos vieninga kova dėl laisvės ir su lietuvių tautos solidarumu.

Diplomatinijos Šefas ir VLIKas, su tikru pasitenkinimu konstatuodami augančią draugingų valstybių ir tautų simpatiją Lietuvių Tautai, nuoširdžiai dėkoja Lietuvos draugams už jų paramą kovoje dėl nepriklausomos Lietuvos atstatymo.

čius siekia apie 60.000. Jų vadas — Elbas Chanas. 20.000 sovietų karių ten yra įkinkyti į urano rūdų kasimą ir jų transportą iš Rytų Turkestano.

— "Izvestijos" žiniomis sovietai savo kariniam potencialui stiprinti vis plačiau išnaudoja naujai atrastą naftos versmes Baškyrų ir Totorių respublikose, taip pat prie Kuibyševo. Prieš 5 metus vad. "Rytų sritis" davė tik 12,3% naftos produkcijos, o šiandien — jau 44%.

Lithuania

Literature.

The first books printed in Lithuania were religious in character and date back to the XVI-th century. There were few secular books printed at first. This is due to the fact that since Christianity was introduced into the country via Poland the nobility took to the Polish language. Politically they were Lithuanians, culturally Polish. (Somewhat as in the XVII-th and XVIII-th centuries, the upper classes in Europe adopted French culture). One of the best representatives of this group is the well-known author and poet Adam Mickiewicz (d. 1855) Taking the subject of his poems from Lithuanian history and legend and claiming Lithuania as his "beloved homeland", he, as an aristocrat, wrote his works in Polish. Under these circumstances cultural life made slow progress in Lithuania. Men from the lower ranks of society had to emerge and consecrate themselves to the production of literature. One of these who attained considerable fame abroad is Kristijonas Donelaitis (d.1780), author of the poem "The Year", which gives a vivid picture of life and work in a Lithuanian village. The number of truly Lithuanian poets and men-of-letters increased considerably in the XIX-th century. Two of the best known are the bishop Motiejus Valančius and the historian Simonas Daukantas, who truly deserved well their country.

The Suppression of Printing.

Unfortunately these promising cultural beginnings were suppressed by the Russian government for political reasons and in 1864 the printing of Lithuanian books and newspapers in Latin characters was forbidden. Books had to be printed elsewhere, in America or in Lithuania Minor, occupied by the Germans, and then they had to be smuggled into Lithuania Major. The Russian authorities persecuted the book-smugglers cruelly. Many of these idealists were imprisoned, still more deported to Siberia. So many books continued to be printed and so many were brought into the country, that the Russian government finally realized that it had lost this particular battle.

The best-known newspapers edited and printed abroad were "Ausra" (Dawn) from 1883, by Dr. J. Basanavičius and "Varpas" (The Bell) from 1889, by Dr. V. Kudirka. Both newspapers were

very popular with the Lithuanian people, very widely circulated in the country and found an immediate response in thousands of Lithuanian hearts. Symbolically, they foretold a brighter future for the nation.

In 1904 the Czarist government abolished the restriction of the press.

Lithuania in the XX-century.

An intense Lithuanian national cultural movement began with the revolution of 1905. Many newspapers were issued, many books printed. Soon several publishing houses such as "Saulė", "Rytas", "Ziburyš", "St. Casimir", had sprung into existence. Lithuanian schools were organized, cultural life began to flourish, but only for a short time. The first World War interrupted the development of the cultural life. The German occupation (government), aiming at the annexation of the Baltic States, did everything possible to hinder national culture in Lithuania.

(To be continued)

I ACCUSE STALIN

BOHDAN WIJTENKO

To

The Right Honourable Member
of the International Court of Justice
Green Haywood Hackworth, Esq.
Lake Success
New York, U. S. A.

Dear Sir,

I find it to be my sacred duty to fight with my weapons wherever, wherever by whomsoever the principles of Humanity, Freedom, Law and Order are attacked under the obvious attempt to destroy them.

This I do with the consciousness that without these basic principles the human "sized" world cannot exist.

It is by God-given Law that every individual being witness of the objective crime has not only the right but it is his duty to protest, to denounce and to fight it. It is obvious that it cannot be done, in the way I am going to do, on the territories where the crime is ruling; otherwise there would be no crime there.

Just now, when the Crime makes an attempt to

overpower the whole of the human race, the Institution that can name and unmask it is the International Court of Justice.

Just now, when mankind is facing its "to be or not to be" fight, the alternative is to show what the fight is about.

I ask Your Lordship — the Judge and Guard of the accepted Human Rights — to answer the call of the Human History by producing the attached accusation before the Chamber of the International Court of Justice.

I preserve the right of:

1. Publishing the attached accusation in any way and by any means available for me.
2. Taking the case to any court chosen by me, institution or organization based on the Law of Human Rights, in case the International Court of Justice will not be able to proceed against this case whatever the reason may be.

I remain,

Dear Sir,

Yours faithfully,
B. WIJTENKO,

Knight of the Sun God's Order.

Ely, 21st of September, 1950.

To

The International Court of Justice
c/o The Right Honourable Attorney General
of the International Court of Justice
Lake Success
New York, U. S. A

Your Lordship,

"Crimes against international Law are committed by men, not by abstract entities, and only by punishing individuals who commit such crimes can the provisions of international Law be enforced."

Nuernberg, 8 August, 1945.

Tokyo, 19 January, 1946.

Reaffirmed in the resolution of
the General Assembly of 11 December, 1946.

In view of the above proclaimed truth I accuse Josyf Vissarionovich DJUGASHVILLI, known under the party pseudonym of Josyf STALIN, inhabitant of Kremlin, Moscow, U. S. S. R., in following crimes against the principles declared in Article 1, 2, 3 and 4 of the Charter of the United Nations put into force on 24 October, 1945.

1. Establishment by use of terror, robbery and murder an unlawful and despotical government, based upon the doctrine of hatred and annihilation in the territories of separate states and nations known now under the name of U. S. S. R.

2. Being the main promoter in the attempt to spread and to realize the doctrine of hatred and annihilation in the whole of the world by use of

prepared revolution, despotical seizures, terror and fear, treason, every kind of destructive and subversive actions, sabotages and wars like Korean one

3. Genocide.

a. By giving direct orders of physical destruction of nations of: Ingushes, Chechens, Kalmyks, Crimean Tartars, Kuban Cossacks, and Volgian Germans of their own ethnographical territories, in result of which they practically ceased to exist.

b. Deliberate and premeditated organization of man-made famine in the years 1932-1933 in the territories of the Ukrainian state with the result of 3 millions victims.

c. By giving orders to kill numerous prominent individuals, personalities as well as groups of citizens who did not share his opinion on dictatorship, mostly by shooting them in the back of their skulls with their hands on the back.

d. Murder in Katyn of 10.000 of weaponless Polish prisoners of war who, after their heroic defence of freedom against Hitler, were captured by Soviet Army.

e. In ordering and organizing the murder of numerous political personalities outside Soviet Union like Symon PETLURA, the legal President of the Ukrainian National Republic, killed in Paris in 1926; or Ewhen KONOWALEC, military leader of the Ukrainian Government in Erile, killed in Amsterdam in 1938.

These numerous crimes of genocide have been carried out by members of Communist Party and organs of secret police which in different periods acted under the names of CH. K., G. P. U., N. K. V. D., and lastly M. V. D., and whose chieftains are immediately responsible to I. V. Djugashvilli. 4. Depriving the inhabitants of U. S. S. R., and since 1945 usurped nations, of Freedom:

a. of physical existence by keeping millions of human beings in concentration camps and places of forced labour mainly in Siberia, Kolyma and Ural;

b. of free choice of political representatives and forms of government;

c. of congregations and organizations of political parties;

d. of ideological movements;

e. of spoken word;

f. of conscience and religious life;

g. of scientific and philological researches;

h. of creative art;

i. of pursuing happiness and forming life according to individual ideas.

I solemnly accuse Josyf Vissarionovich DJUGASHVILLI that as result of his actions irreparable damage has been done to the development of many

nations and thus consequently to the development of mankind.

I solemnly state that in his person we have the incarnation of Crime against Humanity and Human Law.

Witnesses — like representatives of exiled governments and victims who succeeded in escaping from under the Soviet Regime — will be produced on demand.

(Signed) BOHDAN WIJTENKO
Ely, 21st September, 1950.

Referendum verdict

Sharing the fate of all but four earlier attempts to alter the Australian Constitution by referendum, the request by the Menzies Government for specific powers on Communism has apparently been rejected by the people. Saturday's (22.9.51) vote must be accepted as a firm, broadly-based expression of public opinion.

Though the Government may well be satisfied with the response in three States to its appeal, the polling showed that the general trend of opinion against the granting of more powers was maintained up to the closing stages of the campaign.

Mr. Menzies, and those supporting him, believed that there were circumstances in which the people would readily vest great powers in the Government at Canberra. They considered that the dangers arising from the "cold war," and from the undoubted presence of a fifth column in Australia, justified the granting of special powers to the Commonwealth.

During the campaign, Ministers sought to convince the public that the proposals did not endanger the traditional liberties of loyal Australians. Opponents of the Government, however, were persistent in claiming that, if the proposals were carried, dangers to innocent people and organizations would exist, or could soon arise. As a result of this great conflict of opinion and assertion, many electors felt that some doubt still remained as to the need for the new powers.

In these circumstances, the deeply-ingrained instinct to protect the individual, and preserve the Constitutional status quo, again came strongly in to play. Whenever a major party has opposed referendum proposals, a similar reluctance to amend the Constitution has been shown.

The large number of Australians who are still

sincerely convinced that Communist activity presents a grave danger, can only hope that events prove the majority decision to have been the right one. Though Mr. Menzies must continue to be handicapped in his efforts to combat Communist intrigue, the Government will assuredly continue to adopt every valid method open to it to meet the peril.

In these efforts, the Government is entitled to expect the Opposition's encouragement and support. Dr. Evatt's latest references to "attempts to seize totalitarian powers," and to introduce a "police State," will not help safeguard the community, but only serve the ends of the Communists. Opposition spokesmen have long contended that there is no more unremitting enemy of Communism than Labor; but, in this matter, Labor as a whole has yet to prove its sincerity.

On Labor and the trade unions, no less than the Government, now rests the responsibility of trying, despite Constitutional limitations, to counter the Red conspiracy. Two unions, taking advantage of recent legislation, are seeking fresh ballots for officers. Communist infiltration may be partly checked through this use of Arbitration Court machinery. To be fully effective, however, the moves to ensure honest ballots demand the backing of a major political parties.

(The leading article of "The Advertiser")

Critical Stage in Persia

The Persian oil dispute has clearly entered its most critical phase. Economically, the country is coming to a standstill. The Treasury is virtually empty; urgently needed imports are falling off; there are no customers in sight for the nationalised, but idle, oil industry; and unemployment is growing rapidly.

Dr. Mossadeq is still making a show of defiance and still proposing to expel the British employees at Abadan unless they agree to "sign on" individually with the National Oil Company. But he is obviously far from happy. Several members of his Government, fearing for their lives, have drifted away from him, and scores of Deputies, including many who not so long ago were applauding his nationalisation proposals, are discreetly absending themselves from the Majlis.

The Prime Minister has also fared badly in his latest attempt to coerce the British Government into reopening negotiations.

There is, however, one promising sign. The British Government remains willing to resume talks on a full settlement if Dr. Mossadeq will accept the interim working proposal suggested by the Lord Privy Seal (Mr. Stokes) at the Tehran Conference. This proposal is that the British employes be permitted to reopen the Abadan refinery under their own manager, who would be answerable to the Persian authorities.

It is difficult to say whether Dr. Mossadeq personally regarded it as a sensible compromise. At all events he was not prepared to recommend it to the Majlis. Now comes the hopeful report that the Shah, who has hitherto remained in the background, has assured the Mossadeq Government that if it will agree to the proposal he will himself take the responsibility of explaining it to the nation. If this is the fact of the matter it provides the Prime Minister with an escape from his ruinous dilemma which he may be ready to take, provided always he can convince the terrorists who stand at his back that there is no other way out.

(The Advertiser)

U. S. MISSIONS SOON TO GREECE, TURKEY

The military side of the entry of Greece and Turkey into the North Atlantic Treaty Organisation will be given the immediate emphasis, rather than the political side, it is believed.

This will entail a mission to the two countries in the near future by the Chairman of the Joint Chiefs of Staff (Gen. Omar Bradley).

In this policy of striking while the iron was hot, US military planners are understood to be working on the following schedule:

4-Point Plan

— To discover what Greece and Turkey will expect in the way of representation in the NATO Supreme Command.

— To determine contributions in manpower from the two countries — either what they are prepared to name, or what they will be expected to give.

— To discuss what the two countries will need in the form of arms and equipment.

— To review related problems.

The whole military discussion will be aimed at

the earliest possible inclusion of Greece and Turkey in NATO.

President Truman's Special Envoy (Mr. Averell Harriman) is understood to be the choice for another expedition, but his mission is seen merely as one to tie up loose strings in the two countries.

Most of the political problems are likely to concern the establishment of US Air Force bases in Greece and Turkey.

Another point for discussion is the question of a Near East Command, or sub-command, and whether Greece should come into this, or be included as the eastern flank of Gen. Eisenhower's Supreme Command.

The intention of the Harriman and Bradley missions is to have the complete plans ready for the next meeting of the North Atlantic Council, now scheduled for mid-November in Rome.

To clear up doubts on this score the Ottawa Conference is believed to have agreed to send General chairman of the US Joint Chiefs of Staff, to Athens and Istanbul to find out precisely what share of the armaments pool the two Governments will require. The delay will not be welcome in either capital, where there is a natural anxiety to have the political terms of the alliance arranged first, but in the circumstances, it is unavoidable.

(The Advertiser)

EXTENDING ATLANTIC PACT

The Ottawa Conference of the North Atlantic Treaty States has disappointed the confident hopes of Greece and Turkey that they would receive an immediate invitation to enter the Western alliance.

The United States, Britain and France are all reported to have favored the inclusion of the two countries without more ado. There appears, however, to have been continued resistance from Holland and the Scandinavian States, and for this reason a final decision has been postponed.

The opposing States are believed to argue that, if Greece and Turkey are admitted, they will draw off armaments urgently needed in Europe. In other words, Holland and Denmark — the two main objectors — are alarmed that the very importance attached by the United States to the inclusion of Greece and Turkey may mean that the latter will be given priority in the supply of American arms over the small States of Europe.

(The Advertiser)

mažiesiems

Redaguoja Teta Rūta

IR VILKAS ŽUVIS GAUDO

Sulaukęs nakties, vilkas nuėjo į paupį ties kaimu, kur buvo prakirsta puiki eketė, atsitūpė ant eketės kranto ir, nuleidęs uodegą į eketę, laukė, kol prisiseigs žuvų. Patupėjo taip vilkas valandėlę ir pabandė uodegą traukti, išsitraukė visai lengvai.

— Dar nespėjo įsikabinti! — pagalvojo vilkas ir vėl įkišo uodegą į eketę. Prieš švintant užsuko gana smarkus šaltis, o vilkas tyčiomis ilgiau patupėjo, nejudindamas uodegos; toji ir prišalo.

— Oho! Kiek žuvų! — nudžiugo vilkas, pajutęs, jog uodegą stipriai laiko.

— Oho, — nusistebėjęs sušuko, pabandęs ir jėga išlupti uodegą; tačiau negalėjo išlupti.

Susilenkė vilkas, įsirėžė, timpltelėjo iš visos jėgos, bet ir tai nieko nepadėjo. Jis — dar sykį, bet ir vėl tas pat: uodega braška, o nesiduoda ištraukiama. Vilkas dirst atgal į užpakalį, ugi žiūri — eketė užšalus. Vilką net šturpuliai apėmė.

— Niekai! — parūpo vargšui dabar. — Niekai! — lindo mintis į galvą, ir jis tolydžio, nors veltui, bandė uodegą išlupti.

Iš ryto ėjo mergos vandens ir pamatė vilką. Pamačiusios pakėlė riksmą, sušaukė visą kaimą. Subėgo žmonės ir ėmė mušti vilką... Vilkas takšėjo dantimis gindamasis ir tempė uodegą, tempė, tempė... ta — pokšt, pagaliau, ir nutrūko. Vilkas — bėgti, nors uodegos netekęs. Bėga ir niurna:

— Na, palauk tu, klastininke, apgavike lape! Pateksi tu į mano nagus, pamokysiu tave!

(Bus daugiau)

MANO BIČIULIAI,

Tik dabar gauta Mark Twaino knyga PRINCAS ir ELGETA, kuri buvo pažadėta pirmojo mūsų konkurso laimėtojams — Daivai Labutytei ir Rimantui Žitkevičiui. Ši knyga su atitinkamu įrašu jiems išsiunčiama.

Gavome keletą gražių knygučių vaikučiams, būtent:

VYTURĖLIAI LAUKUOSE, 78 psl., kaina 5 šil

VILKAS MEŠKERIOTOJAS, 39 psl., kaina 2/6

PRINCAS ir ELGETA, 192 psl., kaina 10 šil.

Paprašykite tėvelį ar mamytę, kad šias knygutes jums nupirktų, jos labai gražios ir įdomios,

Jūsų Teta Rūta

ATEIK, PAVASARĖLI.

Ateik, pavasarėli,
Pralinksminki gamtužę.
Tegul paukšteliai čiulba
Laukuose ir giružėj.

Tegul gėlelės žydi,
Laukuose ir miškuose,
O darbščiosios bitutės
Tetrūsia jų žieduose.

Taip norime išvysti
Šviesenius spindulėlius,
Ateik, pavasarėli,
Sukviesk! paukštužėlius.

Algimantas Skirka

VI-to skyr. mokinys iš Bathursto (NSW)

Iš menkų į žemes smengančių barakėlių linksmi iškeliauja lietuvių vaikai į Vasario 16-tosios gimnaziją Diepholze (Vokietijoje).

— Kažin, ar jų suklypę ratukai nesugrius iki gimnazijos...

NAUJOS KNYGOS

J. Padaubietis — TELŠIŲ KANKINIAI, išleido Lietuvių žinios, JAV, 99 psl. 5/6

IŠLAISVINTOS LIETUVOS UKIS, KUA Tarnybos Planavimo Komisijos leidinys, 1949 m., 214 psl. 12/0

Dr. Vincas Pietaris — ALGIMANTAS, istorinė apysaka, I dal. 244 psl., II dal. 305 psl. Kaina po 10/0 Pr. Naujokaitis — LIETUVIŲ LITERATURA, 316 psl., kietais viršeliais 13/0

LITHUANIA, albumas 10/0

Mark Twain — PRINCAS IR ELGETA, apysaka, PLB Vokietijos Krašto V-bos leid., 192 psl. 10/0

Knygos gaunamos Australijos Lietuvio leidykloje o taip pat pas visus platintojus Sydnejuje, Melbourne, Canberroje, Geelonge.

Redaguoja V. ČEPLIAUSKAS

PASIKALBĖJIMAS SU ALDONA SNARSKYTE

Vieną sekmadienio popietį, reporteriško smalsumo vedamas, nutariau aplankyti lietuvaitę, apie kurią tiek daug teko skaityti australiškoje spaudoje. Gavęs iš bičiulio adresą, be didelio vargo radau cementinį namuką. Daržą betvarkančius tėvėlius paklauses patyriau, kad tikrai pataikiau Ponų Snarskių sodybon. Aldoną radau kambaryje, apsikrovusią lotyniškais gramatikomis. Zi-

nant jaunos mergaitės jau įgimtą kuklumą, nelengva buvo užvesti ant man norimos temos. Bekalbant apie tremties metus Vokietijoje, netikėtai paklausiau:

— Nuo kada pakrypote į sportą?

— Lankydamasi Stades, o vėliau Diepholzo lietuvių gimnaziją, prisiziūrėjusi į berniukus, pradėjau žaisti stalo tenisą. Ši sporto šaka man greitai patiko ir, galiu pasakyti, kad sekasi.

— O sakykite, kaip išėjote į viešumą Australijoje?

— Atvykusi čia pradėjau žaisti

už YWCA. 1950 metų pavasarį laimėjau Adelaidės miesto jaunųjų mergaičių stalo teniso pirmenybes. Tų pačių metų rugpjūčio mėnesį laimėjau Pietų Australijos pirmenybes. O jau rugsėjo mėnesio pabaigoje Pietų Australijos "Table Tennis Team" pasiuntė mane į Brisbane, į visas Australijos jaunųjų mergaičių stalo teniso rungtynes. Ten irgi be didelio prakaito laimėjau.

1951 metai man jau pasunkėjo. Mat, "pasenau" (virš 19 metų), iš jaunųjų mergaičių lygos tapau išbraukta ir perkelta į suaugusių klasę. Be to, šiemet būtinai noriu baigti gimnaziją. Šiais metais laimėjau Adelaidės miesto moterų senjorių klasėje pirmą vietą ir mišriam dvejete taip pat pirmą vietą. Rugpjūčio 9 d. laimėjau pirmą vietą Pietų Australijos moterų senjorių pirmenybėse.

Tose pačiose rungtynėse ir tą pačią dieną moterų dvejete taip pat pirmą vietą. Nuo gegužės mėnesio dar žaidžiu Port Adelaidės komandoje, kas savaitę vieną vakarą po trejes rungtynes, bet iki šiol dar nepralošiau nei vieną. Dabar ruošiuosi visos Australijos stalo teniso pirmenybėms, kurios įvyks Adelaidėje nuo š. m. rugsėjo 24 iki 28 dienos.

Atleiskite už nekuklų klausimą: ar tikite laimėti?

— Sunku pasakyti, einu drąsiai, bet rungtynėse būna ir netikėtumų. Kadangi rungtynės vyks vieno minuso sistema, tai jėgos greitai aiškės.

— O kaip su lietuviškumu, ar neturite progos bent prie savo

pavardės pridėti?

— Su tuo tai jau blogiau. Viena, tai jūs patys žinote, kad šiame krašte svetimos tautybės yra nemažoje, antra, kad aš žaidžiu už australiškas komandas ir net valstijas, o trečia, tai manęs niekas ir neklausia.

Paskutinis klausimėlis. Ar nebūtų galima sekančiam sezonui sudaryti lietuvių stalo teniso komandą ir išeiti į australų tarpą su lietuviškais spalvomis?

— Galima, australai neabejotinai priims. Jeigu Adelaidės Sporto Klubas Vytis pasirūpintų suregistruoti šią sporto šaką mėgstantias lietuvaites, aš treniruočiau ir patį mielai žaisčiau už šį klubą.

Ruošiantis man atsisveikinti buvau pakviestas į kitą kambarį, o ten ant atskiro staliuko sustatytos įvairios taurės-taurelės. Radau vieną ir su lietuvišku įrašu, tai mūsų tautiečių praeitų metų dovana.

Atsisveikindamas palinkėjau mūsų garsėjančiai tautietei ištvermės ir sėkmės.

V. Č.

LIETUVIAI — PIETŲ AUSTRALIJOS KREPŠINIO MEISTERIS

Rugsėjo 27 d., ketvirtadienį, Lietuvių krepšinio komanda Vytis O. B. I salėje (Adelaidėje) sužaidė su latviais baigmines šio sezono krepšinio rungtynes. Nors prieš rungtynes kai kas ir abejojo dėl mūsų pergalės, bet mūsų krepšininkai šį kartą parodė tikrai pasigėrėtiną žaidimo lygį. Po permainingos kovos lietuviai laimėjo 46 — 40.

PADĖKIME ATVYKSTANTIEMS SPORTININKAMS

Šių metų spalio 12 ir 13 dienomis Adelaidėje įvyksta visos Australijos lietuvių krepšinio pirmenybės. Į šias rungtynes laukiama atvykstant Sydneyjaus, Melbourne ir Pertho lietuviai krepšininkai.

Adelaidės Lietuvių Sporto Klubo Vyties Valdyba prašo visus Adelaidės lietuvius prisidėti prie šių rungtynių suruošimo. Kadangi rengėjai turi ir taip labai daug išlaidų, surištų su šiomis rungty-

1951 m. spalio 1 d.

— 13 —

AUSTRALIJOS LIETUVIS

nėmis, tautiečiai yra prašomi atvykstančius svečius priimti 3—4 parom nakvynei su maistu. Kas sutiktų minėtu laiku priimti bent po vieną svečią sportininką, prašome pranešti žodžiu klubo valdybos nariams Jurgaičiui, Jaunučiui, K. ir E. Taparauskams, arba laiškais šio laikraščio redakcijai, nurodant smulkų savo adresą.

Iš anksto reiškiamo lietuvišką padėką.

Sporto Klubo Vyties Valdyba

— Adelaidės Sporto Klubas Vytis praneša, kad po įvykusio rugsėjo 7 d. klubo baliaus yra rasti šie daiktai: 2 parkeriai (scrool tipo) ir vienas raktas.

Pamestus daiktus galima atsiimti pas klubo sekretorių E. Taparauską, 141 South Tce, Adelaidė.

— ALSK Vyties Valdyba taria sportišką ačiū už aukas p. J. Karcockui, paaukojusiam £3.10.0, ir p. R. Norkevičiui — £1.

— ALSK Vyties Valdyba praneša savo adresą: Mr. K. Jurgaitis, 18 Eastwood Tce, Eastwood, S. A.

NEPRIĖMĖ KONSTITUCIJOS PAKEITIMO.

Rugsėjo 22 d. Australijos piliečiai ėjo prie urnų pasisakyti dėl vyriausybės pasiūlyto konstitucijos pakeitimo projekto. Vyriausybė norėjusi įgyti daugiau galios kovoti prieš destruktivinę komunizmo veiklą. Balsavimo rezultatai rodo, kad už ir prieš pasisakė beveik vienodas balsuotojų skaičius, tačiau su maža neigiama persvara, tuo būdu vyriausybės pasiūlymas dėl konstitucijos pakeitimo liko atmetas. Kad pasiūlymas būtų priimtas yra reikalinga paprasta balsų dauguma ir kad dauguma būtų bent keturiuose steituose. Rašant šias eilutes neigiama dauguma tebėra tik apie 60.000 balsų, bet dar apie 400.000 balsų nesuskaičiuota, todėl galutinai bendra dauguma gali būti dar ir teigiama, tačiau vargiai pavyks dar bent viename steite gauti daugumą (iki šiol 3-se steituose gauta dauguma)

Kyla klausimas, kodėl balsuotojai pasisakė prieš konstitucijos pakeitimą? Juk prieš kelis mėne-

sius įvykusius parlamento ir senato rinkimus dabartinė vyriausybė laimėjo tik todėl, kad pasisakė kietai kovosianti prieš komunistų kėslus. Ar dabar, vos po kelių mėnesių, pasikeitė piliečių pažiūros.

Netenka nė kalbėti, kad tie du su ketvirčiu milijono balsuotojų, kurie pasisakė prieš konstitucijos pakeitimą, nėra komunistai ir jo nepalaiko (per paskutinius rinkimus komunistai visoje Australijoje tegavo vos apie 33.000 balsų). Priežastis slypi kitur.

Australas brangina laisvę (o kas jos nebrangina...) Suteikus vyriausybei laisvas rankas veikti prieš komunistus ir komunisto sąvokos tiksliai neapibrėžus, balsuotojas pabūgo, kad nebūtų pažeista jo laisvė. Ypatingai pabūgo Darbo Partija, nes jos aktingesnius narius turint noro galima būtų apkaltinti komunistais ir pasielgti su jais kaip su komunistais. Todėl Darbo Partija pasisakė griežtai prieš suteikimą vyriausybei didesnių teisių, negu jas duoda dabartinė konstitucija. Darbo Partija tvirtino, kad vyriausybė turi ir dabar pakankamai priemonių sudrausti komunistų destruktivinę veiklą, todėl dar didesnių teisių suteikimas vestų prie diktatūros ir administracijos sauvaliavimo. To rinkikas, svarbiausia, ir pabūgo ir pasisakė prieš konstitucijos pakeitimą.

Vertinant balsavimo rezultatus mūsų požiūriu tektų suabejoti, ar vyriausybė tikrai turėjo ketinimą pasikėsinti prieš lojalių piliečių laisvę ir elgtis diktatoriškai. Vargiai taip pat beturėjo norą panaikinti demokratines laisves. Komunistų gi destruktivinė veikla Australijoje yra labai žymi, kraštui neša milijoninius nuostolius. Patyrimas rodo, kad vyriausybė tikrai neturi pakankamų teisinių priemonių efektyviai veikti prieš komunistus. Todėl jos noras turėti daugiau teisių visai suprantamas.

Tačiau, australo akimis žiūrint, jo baimė visai pagrįsta, kad vyriausybė gautas teises gali panaudoti perplačiai, o netekti laisvės — reiškia netekti brangiau-

sios vertybės, už kurią tiek daug pasaulyje praliejama kraujo. Dėl to australas ir pasirinko, jo akimis žiūrint, mažesnę blogumą.

Balsavimo rezultatais labai patenkinta Maskva. O tai jau negerai.

KELIAMI MOKESČIAI

Federalinė Australijos vyriausybė paruošė 1951/52 metų biudžetą ir patiekė jį parlamentui. Biudžete numatoma pajamų gauti £ 1.041 milijonas ir išlaidų £ 927 milijonai. Iš atskirų pozicijų pažymėtina, kad gynybos reikalams skiriama £181,7 mil. — 18 % visų pajamų.

Šis biudžetas yra pats didžiausias, koks kada yra buvęs.

Ryšy su tuo žymiai pakeliami visi mokesčiai. Darbo pajamų mokestis pakeliamas 10% nuo lapkričio 1 dienos; pardavimo mokestis, kuris buvo 8 1/3%, pakeliamas nuo 12,5 iki 66,66%, priklausomai nuo prekių rūšies. Pakeliami įvairūs mokesčiai bendrovėms, muitai, žemės mokesčiai, už radio leidimus ir t.t. Visa tai atsiliepia į prekių kainų žymų pakilimą.

DP GYDYTOJAMS NEBUS LEISTA PRAKTIKUOTI.

Pietų Australijos premjeras prašė reikėti parlamente, kad Australijos Gydytojų Draugijos siūlymu Europos imigrantams-gydytojams ir toliau nebus leidžiama dirbti savose profesijose. Jie turi pirmiau išklausti universitete trijų metų kursą ir išlaikyti egzaminus.

KARAS KORĖJOJE

Korėjos frontuose, nors be didesnių pasistūmėjimų, veikla labai gyva. Ypatingai suaktyvėjo aviacijos veikla pasirodant didesniems rusų naikintojų skaičiams. Oro mūšiai įgauna masinį pobūdį, dalyvaujant keliems šimtam lėktuvų. Paprastai rusų naikintojų skaičius būna 2-3 kartus didesnis, bet visada jie turi nuostolių. Matyt, blogesni rusų lakūnai nesugeba valdyti sudėtingos technikos.

Priešo užfrontėję amerikiečiai išsodino oro desantą holikopte-

riais, kurie gali nusileisti bet kurioje vietoje. Bandytas labai pavyko.

Bandoma vėl pradėti paliaubų pasitarimus, bet kol kas nesiriša bendra kalba — nė viena pusė, atrodo, paliaubų nenori bet kuria kaina.

Netikėtai atvyko į Tokio JAV gen. štabo šefas Gen. Bredley, kuris su gen. Ridgway svarstys karinę situaciją Korėjoje. Manoma, kad gali būti svarstomas klausimas apie Mandžūrijos kariškų bažnių bombardavimą.

ARTEJA KRIZĖ PERSIJOJE.

Ilgai rusenusi ugnelė dėl naftos Persijoje, atrodo, skuba pasidaryti dideliu gaisru arba visai užgesti. Anglams visokiais būdais trukdant naujosios persų naftos bendrovės darbą, persų vyriausybė pareikalavo, kad visi anglai duotu terminu išvyktų iš Persijos. Anglai susirūpino kariškos intervencijos galimumu: atsisakyti persų naftos nenori. Persų gi vyriausybė taip pat ruošias visokiems galimiems eventualumams, sutraukė kariuomenę ir minuoja pakraščius. Be to, persai pareiškė, kad jie išsprogdinsią visas rafinerijas, jeigu anglai imsis kariškos intervencijos.

JAV Prez. Trumanas daro visas pastangas, kad neįvyktų kariškas konfliktas, nes jis būtų labai naudingas Maskvai arba įsikišant taip pat kariška intervencija arba — mažiausiai — tai būtų dėkinga medžiaga propagandai, nes anglų intervencija nebūtų pasaulyje populiari.

Paskutinėmis žiniomis, persų kariuomenė užėmė rafinerijas ir nė vieno anglo neleido tenai įeiti.

TRUMPO ŽINIOS

— JAV Valstybės Departamentas stiprina Amerikos Balaš. Statomos naujos 5 radijo stotys kelis kartus galingesnės, negu iki šiol. Jų nuslopinti nebus įmanoma. Norima, kad piliečiai anapus geležinės uždangos galėtų sužinoti tiesą.

— Trys vengrai imigrantai nužesti mirties bausmė Sydnejuje už nužudymą viešbučio savininkės Wollongonge (netoli Sydnejaus).

— Indo-Kinijon siunčiama daugiau ginklų iš JAV. Numatoma, kad Indo-Kinija gaus iš viso už 1 milijardą dolerių karišką pagalbą iki 1952 m. liepos 1 d.

— JAV, Britanija ir Prancūzija nutarė peržiūrėti taikos sutartį su Italija ir leisti jai ginkluotis neribotai. Tai daroma dėl to, kad Italija, įėjusi į Vakarų valstybių bloką, turi būti pajėgi gintis nuo komunizmo.

Jeigu Rusija prieštarautų tokiai sutarties revizijai, tai ji bus padaryta ir be jos.

— Parlamento rinkimai Anglijoje įvyks spalio 25 d. Mat, dabartiniame parlamente vyriausybė turi vos kelių atstovų persvarą ir dėl to su tokia menka dauguma sunku dirbti. Be to, pačioje Darbo Partijoje atsirado nuomonių skirtumų, kurie dar labiau silpnina vyriausybės padėtį.

— Anglijos karaliui padaryta sunki operacija, po kurios, kaip skelbiama pranešimuose, jo sveikata gerėja. Dėl silpnos sveikatos vargiai ar galės karališkoji pora vizituoti ateinančiais metais Australiją.

— Australija suformavo naują 600 savanorių kontingentą į Korėją. Dabar pradedama kampanija suverbuoti dar 400 savanorių.

— Atlanto Pakto tautų taryba, posėdžiavusi Ottavoje (Kanada) nutarė Graikiją ir Turkiją priimti pilnateisiais Atlanto Pakto nariais.

JAV karinė misija netrukus vyks į tas šalis aptarti kariškas problemas.

— JAV-bėse 12.000 karių dalyvavo atominių ginklų manevruose. Spėjama, kad išbandyti atominiai artilerijos sviediniai.

NORINTIEMS VAŽIUOTI KANADON

Informuojame, kad norintieji išemigruoti į Kanadą ir sutinką privalomai vienus metus dirbti miškuose (popiermalkių gamyba) gali išvykti į Kanadą palengvintomis sąlygomis.

Smulkesnių informacijų galima gauti šiuo adresu: P. Adamonis, 7730 Broadway St., Ville Lasalle, Montreal, Que., Canada.

S Y D N E Y

ALB Krašto Valdybos ir A. L. Katalikų Draugijos Centro Valdybai susitarus, Lietuvos krikšto 700 metų sukaktį, kuri suėjo š. m. liepos 17 d., minėjimus ruošia A. L. Katalikų Draugijos skyriai, o kur jų nėra, minėjimus ruošia ALB apylinkių valdybos. Be to, šio minėjimo metu įjungiamą ir Lietuvos Bažnytinės Provincijos įsteigimo ir J. E. Arkivyskupo Dr. J. Skvirecko paskyrimo Kauno Arkivyskupu - Metropolitu 25 metų sukaktis.

Sydnejuje šiam minėjimui ruošti buvo sukvieistas visų organizacijų pirmininkų posėdis rugpjūčio 31 d., kuris plačiai išnagrinėjo minėjimo reikalą ir tvarką; minėjimas įvyks lapkričio 3-4 d.

Minėjimą ruošia Sydnejaus lietuvių bažnytinis Komitetas, jam talkininkauja visuomenė.

LAS ORGANIZACINIS KOMITETAS

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Vyriausioji Vadyba nuo š. m. rugpjūčio 20 d. sudarė Australijos LAS Vietininkijos organizacinį Komitetą šios sudėties: S. Grina, B. Daukus, P. Grudzinskas, J. Žukauskas, J. Reizgys, P. Lukošius, A. Šerelis, V. Raginis, J. Noreika ir V. Rimas.

PATIKSLINIMAS

AL 19(79) Nr. aprašant Tautos šventės minėjimą Adelaidėje paminėta, kad "meninėje dalyje išėjo visa eilė naujų menininkų". Šis pasakymas galėjo būti kai kieno suprasimas kaip apskritai n a u j ū, dar niekur ir niekad nesireiškusių menininkų išstojimą. Tą pasakymą reikia suprasti tik kaip, gal, pirmą kartą jų viešą pasirodymą Adelaidėje, nes daugelis paminėtų mūsų asmenų jau po kelis dešėtkus metų dirbo ir dirba savo srityje.

Parsiduoda
FOTO-KRAUTUVĖ ir
ATELJE

su baldais ir įrengimu Adelaidės miesto centre.

Teirautis Tel. M9847

TEISĖS PATARĖJAS

A. Jonaitis iš Pertho, P. Garšva iš Liverpoolio (NSW) ir J. Meškonis iš Woodsido (SA). — Ar tiesa, kad buvę DP, apsigyvenę Australijoje, gali išvažiuoti į Š. Ameriką? Jei jie gali, tai kas ir kokiomis sąlygomis? Ar veža IRO lėšomis ar savo lėšomis važiuoti? Į ką kreiptis kelionės reikalu?

— Taip, tiesa, atvykusiems DP į Australiją galima persikelti į J. A. Valstybes pagal šiais metais papildytąjį DP įstatymą. Jis veikia iki 1952 m. sausio 1 d.

— Be DP dar gali vykti ir tie, kurie tarp 1939 m. rugsėjo 1 d. ir 1949 m. sausio 1 d. atvyko į bet kurią Europos valstybę (pav., į Prancūziją, Angliją, Švediją ir p.)

— Pastarieji privalo įrodyti, kad jie turėjo išvykti iš savo krašto po 1939 m. rugsėjo 1 d. dėl politinių ar kitokių persekiojimų ir kad ten grįžti jie nebegaali.

— Reikia įrodyti, kad nei Australijoje nei kurioje kitoje valstybėje keliaujantysis nebuvo pastoviai įkurdintas.

— Visais emigracijos reikalais patartina kreiptis į artimiausią Amerikos konsulatą. Pirmiausia ten reikia išsiaiškinti, ar prašytojas turi teisę emigruoti į Š. Ameriką pagal DP įstatymą. Tik gavęs iš ten teigiamą atsakymą jis turi kreiptis į savo gimines ar draugus Amerikoje dėl darbo ir

buto garantijos.

— Kiek žinoma, kiekvienas keliautojas važiuoja savo lėšomis, IRO nebeapmoka kelionės.

— Yra du JAV konsulatų — Sydnėjuje ir Melbourne. Negalint pačiam ten nuvykti tenka susirašyti laiškais. Iš tų asmenų, kurie jau kreipėsi į konsulatą, patyrėme, kad jų įstagos dar nesuformuotos (pav., Melbourne) ir vis dar tebelaukiančios žinių iš ten.

MUSŲ RĖMĖJAI:

Paskolos lakštus grąžino ir nuo paskolos atsisakė spaustuvės tobulinimui šie tautiečiai:

J. Žitkevičienė £1
Antanas Mickus £5

Savo laiške Antanas Mickus rašo: "Gražinu Jums paskolos lakštus 5 svarų vertės ir prisidedu prie aukotojų eilės. Šita mano menkos vertės auka tegul liudija, kad ir aš myliu lietuvišką spaudą ir įverlinu Jūsų sunkų darbą. Jūsų pažadai jau įvykdyti, aš tikiu, kad ir ateityje daug naudos atnešite jaunimui..."

K i t i r ě m ě j a i:

V. Ratkevičius 6/0
A. J. 10/0
P. 10/0
B. Lukavičius 5/0
Vyt. Sakalauskas 2/0
Ona Šalkauskienė 7/0

Visiems nuoširdus ačiū!

MELBOURNO LIETUVIŲ CHORO "AIDO"

KONCERTAS

Š. spalio mėn. 13 dieną (sekmadienį) Melbourne Lietuvių Choras "A i d a s" duoda pirmąjį savo pilną choro dainų koncertą, į kurį nuoširdžiai kviečia atsilankyti visus Melbourne ir apylinkės tautiečius.

Koncertas įvyks Cathedral Hall salėje, Brunswick Street, Fitzroy. Pradžia 8 val. vakaro.

P r o g r a m o j e:

1. Mišraus choro dainos,
2. Vyrų choro dainos,
3. Solo ir duetai p.p. Vinco Zdanavičiaus ir Petro Morkūno
4. Tautiniai šokiai.

Chorui vadovauja dirigentas Albertas Č E L N A

Tautinius šokius išpildo Melbourne Tautinių Šokių Grupė vadovaujant p. Juozui P E T R A Š I U N U I

Po koncerto bendri šokiai. Veiks bufetas.

Choro Administratorius

SKAUTAI DĖKOJA

P. L. S. S. Australijos Rajono Brolijos Vadeiva gavo laišką iš Lietuvos skautų dalinio dalyvavusio Pasaulisėj skautų Jamboree Austrijoje 1951. VIII. 3 — 12 d.d.

LSS Australijos Rajono Vadeivai, Skautininkams-ėms, skautams-ėms

Mieli BroLIAI,

Širdingiausiai mes Jums dėkojame už dovaną, kurią Jūs priuntėte pulk. Wilsonui. Ši dovana mus dar daugiau surišo su pasaulyje išblaškytais Lietuvos skautais ir mus paskatino dar su didesne energija, atsidavimu atstovauti Jus visus.

Mes, visi, linkime Jums ištvermės sunkiame tremties kelyje ir žinome, kad visi Lietuvos skautai bus patys pirmieji, kurie grįš į išlaisvintą Tėvynę Lietuvą.

Spaudžiame Jums visiems kairę ir tariame

Vis budime

Skt. Kun. Dr. J. Vaišnora

Vyr. Dvasios Vadovas

Vyr. sktn. V. Šembergas

Vokietijos Rajono Vadas

Skt. V. Skrinskas

Liet. skautų vieneto Jamboree vadovas

— Tautos Fondo Valdytojas prof. J. Kaminskas rugsėjo 24 d. išvyko į JAV, kur užtruks keletą mėnesių.

— Kur nuvalyti Šiauliuose automobilį? — per "Sov. Litva" kuntaplėškai klausia pil. A. Rodinas. Tačiau, pasirodo, Šiaulių miestas tokios stoties p.p. Rodinams ir kt. "didiesiems" dar nesu kūrė. — Kur Rokišky pataisyti laikrodį? — jam antrina pil. Balakinevas. Mat, dirbtuvė turi iškabą, bet iš tikro — jau pusė metų nebeveikia... Bet ir kam sovietiniams piliečiams laikrodžių? Stalino saulės apšviesti, jie gali jaustis laimingi ir be tų "buržuazinių prietarų".

— Vilniaus Savan. Kariuomenės Talkininkų Draugija pasiskelbė suorganizavusi tarybinį šunų laikytojų klubą. Irgi "laimėjimas."

Laikrodininkas
ANTANAS ŠILVA
30 Barnot St., Yarraville
Melbourne

taiso įvairių rūšių laikrodžius. Priimami namuose ir spaudos kioske pas p. Baltrūną. Galima siųsti ir paštu.

Garantuotas ir sąžiningas darbas.

PORTFELIS
europeiško stiliaus, dviejų erdvių skyrių viduje, pryšakyje kišenės, diržas per vidurį, dviem spynelėm ir odiniu pamušalu tik
£ 4.19.0

ir, be to, eilė kitokių modelių pigesnėmis kainomis.

Didelis pasirinkimas odos.

Susipažinimui siunčiami odos pavyzdžiai ir portfelių nuotraukos.

Pirkėjas niekuo nerizikuoja, nes jei portfelis nepatiktų, gražinami pinigai.

V. SAUDARGAS
179 Green Point Rd.
C O M O, N.S.W.

TAUTIŠKI

kaklaraikščiai (£1), juostos (£3), juostelės knygoms (5 šil.), juostelės pagalvėlėms (10 šil.). Spalvų ir derinių įvairumas. Gaminama ir pagal užsakymą. Meniškas darbas. Kreiptis: Australijos Lietuvis, 35 Cator St., Hindmarsh, Adelaide, S. A.

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ — PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai angliškai — Visokiariopa informacija. — Kalbinė pagalba įsitaigose. — Tarpininkavimas perkant ar parduodant nuosavybę. Atsakymai į klausimus. + Pasitarnaujama ir korespondenciniu būdu.

Kreiptis:

Kasdien 2—5 val. p. p. ir šeštadieniais 10—1 val. —

706 Manchester Unity Building
185 Elizabeth St.

S y d n e y Tel.: M4878

Lietuvių Statybos Bedrovės
"New Australian Builders Ltd."
STATYBOS BIURAS

atlieka:

Namų projektus, specifikacijas, darbo brėžinius.

Medžiagų ir darbo sąmatas su kainomis.

Geodezinius matavimus šviesoraščio spausdinius Technikinę pagalbą statantiems ar perkantiems namus. Kreiptis: 271 Melbourne St., North Adelaide, Tel. M9847

Prašoma atsilipti
ALBINAS NAVICKAS ir JUOZAS RADŽIUKYNAS. Paieško Juozas Jasulaitis, 59 Brunswick Rd., East Brunswick, Melbourne Vic.

NAMUS

AR ŽEMĖS SKLYPĄ
geriausia pirkti tarpininkaujant

WESTERN & COCKS

Nekilnojamojų turtų pardavimo agentams. Sąžiningas patarnavimas. Sutvarkomi visi pirkimo ir paskolos gavimo dokumentai.

Adresas:

Savings Bank Buildings
(8-tas aukštas)

Kings William St. Adelaide
Tel. C 3942, priv. X4461 ir
LF 3350

Prašomas atsilipti
STASYS STASYS

Yra gauta laiškų iš Amerikos. Rašyti: A. Petrikas, 7 Esmond St., Hyde Park, S. A.

Prašomas atsilipti
ENRIKAS NAGLAZAS

Ieško: R. Naglazas, Memmingen, Fliegerhorst — Reg. Lager, Block 1—37, US Zone, Germany

Tautieti,

Nepamiršk APDRAUSTI savo sunkiai įsigytą turtą, be to, apdrausk save ir savo šeimą ligos atveju.

Geriausia sutikti mane šeštadieniais nuo 10.30 — 12 val. arba laiškais.

Gr. Insp. Jablonskis
305, Collins St., Melbourne

1952 metams padidintas AL su kalendorium kainuoja metams £2.10.0, pusei metų £1.11.0, 3 mėn. 19 šil. ; II pusm. £1.6.0, II-IV ketvirčiams po 14 šil.

AUSTRALIJOS LIETUVIS redaguojamas Redakcinės Kolegijos. Ats. redaktorius Jurgis Glušauskas. LEIDĖJAS — Australijos Lietuvis Leidykla. Raštus Redakcija taisy ir trumpina savo nuožiūra. Honorarai mokami tik iš anksto susitarus. PRENUMERATA: metams 28 šil., pusei metų 14 šil., 3 mėn. 8 šil. Užsienin kaina ta pati. Atskiras numeris 1/6. SKELBIMAI: 2 pensai už žodį. Už skelbimų turinį Redakcija neatsako.

Adresas:

AUSTRALIJOS LIETUVIS
35 Cator St. Hindmarsh,
ADELAIDE, S. A.

The Australian Lithuanian, the Lithuanian fortnightly. Authored Jurgis Glušauskas.

Printed by Australijos Lietuvis Publ. Co., 35 Cator St. Hindmarsh, S. A.

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney